

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه گار

هر آیت برنجی کونی نشر اولنور

مؤسسه:

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

مضامین:

بعد الاصلاح استقرار من: محمد جاوید . — انکیز حکیم
شہوری جون ستونہوت میل حربی فصل آکلیبور: رضا
توفیق . — عوامل اجتماعیه: احمد شعیب . — حکمت اجتماعیه:
بدیع نوری . — فرانسه اختلال کبیری: احمد شعیب . —
نشریات و وقایع اقتصادیه: محمد جاوید . — یک سکن یوز الی
سکن سنہ سی استقرار منک مقاولہ نامہ سی .

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانہول

امور ادارہ و تحریر: باب عالی جادہ سندہ ہول مطبعہ سی، نومرو ۶۶



انکلیز حکیم مشهوری جون ستوئرت میل حریتی فصل آکلیور؟

حریت ، مساوات ، عدالت ، حقوق کبی بر چوق تعییرات مجردہ وارد رکہ بونلر بر طاقم حیثیات مدنیہ بی موجز و جمعیتی بر صورتہ افادہ ایدرلر . لکن ظن اولونہ سین کہ علی العادہ زبانزد اولان الفاظ کبی بولکات جامعہ و مجردہ نلک عالم خارجیدہ اشباح مادیہ دن اولوق اوزرہ مدلول حقیقیلری واردلر . خیر ! بونلرک مدلوللری مدنیت سایہ سندنہ قازانمش اولدوغنلر بر طاقم حیثیات مغنویہ در . بناءً علیہ چوق دفعہ لر واقع اولدوغی کبی انسانلر یکدیگرلرینه قارشى حد نزاکتی — کہ اخلاقاً لازمہ مدنیتدر — آشہرق سو معاملہ بی اویلہ بر درجہ یہ وارد بر لرلر کہ حریت حقیقہ سونوب محو اولدوغی حالہ او لفظ یئہ دیلدرہ دوران ایدرک خلقی آلداتہ بیلیر . او حالہ حریتک خارجدہ مدلول حقیقیسی اولمیوب آرامزدہ بالضرورہ جریان ایدن معاملات مدنیہ نلک ، رعایت متقابلہ و نزاکت و حق شناسلق اساسلری اوزینہ مؤسس اولمسیلہ جملہ مزک اکتساب ایدہ جکی حیثیاتہ — جمعاً و علی الاطلاق — حریت دہ نیلدیکی قطعاً نظر امعاندن دور طو توماق ایجاب ایدر .

بو مسئلہ بی حقیلہ تقدیرہ مانع اولان یا کشلقلردن بریسی حتی اک مشہوری دہ انسانلرک فطرۃً حر یارادلمش ، حر اولہرق طوغنمش اولمسی اعتقاد ایدر ؛ بو اعتقادہ کورہ حریت و اونک متضمن اولدوغی حیثیات مدنیہ نلک چلہ سی دہ « حقوق طبیعیہ » دن معدود در . حالو کہ بو اعتقاد تمامیلہ باطلدر . کرک تاریخ ، کرک نئونوغرافی ، کرکسہ جمعیات بشریہ نلک

احوال قبلہ التاریخ بنی موضوع بحث ایدن «پره ایستوریک» ، کرکسه فلسفه متفقاً اثبات و قبول ایدیورک اولیہ ادوار قدیمہ دہ انسانلر تمامیلہ سفالت وحشت ایچنده ذیلانہ یاشایوب باشی بوش کز رکن هیچ برینک - بوکونکی معناسیلہ - حریتی ، حقوق طبیعیہ سی یوق ایش ؛ چونکہ اک مهم قانون اوزمانلر «الحکم لمن غلب» دستورینک مضمونی ایش ؛ قوی ضعیفی بلاموجب ، بلا پرواتلف ایدوب ییرایش . حقوق طبیعیہ ، انسانلرک اک مدہش دشغلری اولان حیوانات وحشیہ وسباع مفترسیہ قارشی اعتضاد وتأمین غلبہ ایچون تعاون وتناصر مجبوریتی حس ایتدکن صوکرہ باشلامشدر . چونکہ آنجق اوزمان - هیچ اولمازسہ بدرجہ یہ قدر - وحشی انسانلر یکدیگریک حیاتنہ ازجوق رعایتہ مجبوریت کورمشلر . تبعات فنیہ کرکی کبی اثبات ایدیورک حقوق طبیعیہ و اوزمرہ دن صاییلان حریت ہمہ حال مدنیتک ترقیسی ایله ترقی ایش و مدنیت ثابت بر موازنہ بولہ جق صورتدہ متین شرائط اجتماعیہ استناد ایدنجہ ، حریت و حقوق دہ مشید و محکم اولمشدر . ایشته بو حقیقتہ منی درکہ عصر مزک اک بویوک فیلسوفی اولان «ہربرت سپنسر» ، [حریت دائمی برتقیدک مکافاتیدر ،] دیمشدر . مدنی برملکتدہ برانسان و طنداشلرندن برینہ حقسز برمعاملہ ایتدیمی ، برزور بالقی یایدیمی ، امین اولمیدرکہ اوضربہ بالکز اوکیسہ یہ دکل ہرکسہ اورولش اولور ؛ حتی حریتک مستندالہی اولان حقشناسلغہ و قوانین مملکتہ اورولمش اولور . ہمدہ برملکت نہ درجہ مدنی ایسنہ بویلہ بر ضربہ نک شدتی اودرجہ حساسیتلہ طوبولور ؛ چونکہ مدنیت حقیقیہ افراد جماعتی برجوق روابط اجتماعیہ وحشیہ و علائق معنویہ ایلہ یکدیگرینہ صمیماً ربط ایدرک یکو جود برکتلہ حالنہ قویار .

حریت کلمہ جامعہ سنک متضمن و شامل اولدوغی حیثاتی بحق تقدیر

ایتمک صحیحاً ظن اولوندوغی قدر قولای دکلدر. بوکا نامعدود امثله تاریخی
عرض ایدیهیلیرز. هم الک مدنی مملکتلری ذکر ایدیهیلیرز. فقط الک
ایسی کندی حیات اجتماعیه منک وقوعاتندن عبرت آلمقدر. دور
انقلاب منک ایلک کونلرندن بوآنه قدر بر چوق تجربه لر اجرا ایتدک؛
وقوعات اجتماعیه منک سبل خروشان ایچنده هیجانلی آنلر کچیره دیک
یورالاندق طور دق. لکن موجب عبرت اوله جق بر چوق تجلیات
حسیه ده کوردک؛ هان حین وقوعلرنده - اولنره وجود ویرن احوال
وظروفی ده نظر دفته آله رق - ماهیتلریله تتبع ایتدک. هرکسک آغزندن
عینی درجه شوق و حرارتله حریت کلمه سی صادر اولوبوردی؛ هرکس
مساوات ادعا سنده یكدل و یکن زبان ایدی. فقط، بزهر کله صحیحاً تماسده
بولوندوغمز ایچون، قطعاً تحقیق ایتدک که هرکس بوحریت و مساوات
کلمه لرینه عینی صورته معاویرمیور. اوت، تجربه کوستیریور که انسانلرک
کیمیسی حریتی بوتون بوتون قیدسزلق، سرازاده لک عد ایدیور، حتی بعض
کویلرده بالذات واقع اولان تجربه مه نظراً حریتک بر معناسی ده حکومته
ویرکی ویزمامک حقنی بخش ایدن بر قابلیت در؛ ویاخود آچیقدن آچیقه
قاجاقیلق یایمقدیر. خلقک بر قسمی ده هراسته دیکنی یایمق هراسته دیکنی
سویلدکدر و هراسته دیکنی یرده یایمق و هراسته دیکنی یرده سویلدکدر ظن
ایدیور. اکثریت خلقدن صرف نظر، واقومش و معلوماتلی کچینلری مزبیله حریت
مطبوعاتی، حریت شخصیه و مذهبییه بعضاً بوتون بوتون یا کلش تلقی
ایدیور. هر نه سبب و هر نه وسیله ایله اولور ایسه اولسون بر انسانک
وجدانی اوزرنده اجرای نفوذ ایتمک میلنک و یا تشبثنک نه بویوک بر استبداد
اولاجقنی و حریت کلمه سنک ماهیت و حقیقت معناسیله طبان طبانیه ضد
بر حرکت اولدیغنی دوشونه میور کی داورانیور. الحاصل بوتون بو تجارب

روزمره منزله ثابت اولویورکه هر کسجه کویا بدیهیات درجه سنده معلوم ظن اولونان حریت لفظ مجردینک معنای حقیقیسی اوقدر چابوق اکلاشیلیر، قولای تعیین اولونور برشی دکلش .

أوت ظن اولوندوغی قدر بدیهی اولسه ایدی دنیانک اک بویوک متفکریندن اک بنام فیلسوفلرندن معدود اولان سپنسر، میل ، قانت ، کیلوم دوهومبولد ، کبی بویوک آدملر بوتک لفظک معناسی ایضاح و اومعانک شامل و جامع اولدوغی حیثیات مدنیه ، سیاسیة ، اجتماعیه ، اخلاقیة ، فکریه و مذهبییه تعیین ایچین اوزون اوزادییه دوشونوب کتابلر وجوده کتیرمکه لزوم کورمنلر و بوتک ایچین ده اولا وجدان بشری صوکر امؤسسات اجتماعیه و سیاسییه طول مدت تبعه قویولمازلردی؛ خلاصه ظن اولوندیقی کبی شو کله نک معناسی اوقدر معلوم اولسه ایدی اعلامه قالدشمازلر ایدی .

اسکی زمانلردن بری حکمای مشهوره شخص ایله اوشخصک منسوب اولدوغی جماعت آراسنده کی مناسبات متقابله بی بر مهم مسئله اجتماعیه کبی نظر اعتباره ایشلر و اونی سیاست مدنیه نک عمده سی اولمق اوزره تلقی ایشلر ایدی . مسئله اواسکی زمانلردن بری ذره قدر اهمیتی غائب ایتمهش حتی بوگونلرده بوسبوتون آرتدیرمشدر . اوروپا جمعیات متمدنه سنده سیاست داخلیه نک اک مهم مسئله حکمتی ، بر طرفدن حکومتک دائره نفوذ و تحکمی صیقی به تعیین و تحدید دیگر طرفندن ده فردک تشبثات شخصییه سی دائره سی یعنی دائره حریت ذاتیه سی حقیله ندین ایتک بخشدر . بواوقدر مهمدرکه برملت افرادینک حریت حقیقیه سی درجه سی لایقیله اکلایه بیلک ایچین تابع اولدوغی حکومتک شکل و صورته مثلا « مونارشئی » یاخود « اولیغارشی » یاخود « حکومت

جمهوریه « ویاخود » آریستوقراط حکومتی « ویاخود صرف « دهموقراسی » صورتده اداره اولونوب اولونمادیقه باقیلاز؛ حکومتک افراد اوزرنده نه درجه نفوذ و حاکمیتی اولدوغنه باقیلیر . افرادک احوال خصوصیه سنه برملکتک قوانین و نظاماتی نه قدار مداخله ایدرسه او مملکتده شکی حکومت نه اولورسه اولسون حریت حقیقه اونستده آزدیمکدر . افراد ملت، کرک افراداً کرک اجتماعاً، تشبثات شخصیه لرنده نه درجه وسیع بر جولانکاه بولورلرسه او مملکتده حریت حقیقه دائره سی اودرجه کنیشدر .

وقتیله اشکی یونانیلر واسکی رومالیلر تیرانلرک یعنی جابره نك یدم اداره سندن قورتولارقی دهموقرات حکومتلر و دورلو درلو جمهوریتلر تأسیس اینده بیلشیر ایدی ؛ فقط او جمهوریتلرک اسمنه باقوبده افراد ملتک اوزمان حقیقه بوکون بر انکلیز بر فرانسز کی حریت صحیحیه مالک اولمش بولندوغنه همان اینانی و یرمه ملی بز . زیرا او وقت مشلا آتنه ویاخود روما جمهوریتلری شکلاً حکومت مستبدیه بکزمه مز بر اداره صورتنده اولقی وکرک بر « قونسول » کرکسه بر آرخوندلر ویاخود برتریومویرا ایله اداره اولونسون ، هر حالده افراد ملت جماعتک ، وجماعتک تمثال قوتی اولان حکومتک شدتله تحکمی تحتنده بولونور ایدی . بوکون ایسه هیچ اویله ده کیلدر . حکومت سابقه یی واولنره خاص اولان مؤسسات سیاسیه واجتماعیه یی ساحه تاریخک ادوار متعاقبه نکاملنده تتبع ایتمش اولان سوسیولوج فیلسوفلر بووقایع اجتماعیه دن بو مؤسسات ایله صور حکومت آره سنده کی مناسبدن بر معنا چیقارمشلر و بر حقیقت اجتماعیه استدلال ایتشلردر . فرضا اشکی یونانستانده جابرده دن برینک یدظمندن قورتولقی ایچین اکثریت خلق خروج ایدوبده او

ظالمی قتل ایلدکن صوکرا زمام اداره بی بر جماعت جمهوریه یه تودیع
ایدنجه اداره بی الله آلان اوخرب قلیل ینه افراد امته کرکی کبی حکم
ایدر واحوال خصوصیه و شخصیه سنه وارنجهیه قادار هر حرکت قاریشیر
مش؛ وحتی افرادک حیات خصوصیه سنی بر طاقم قوانین و نظامات ایله
تقیید و تنظیم ایلمش؛ و بوضوئله شکلاً ک حریت پرور اولان حکومت
جمهوریه اداره سنده بیله اسکی یونانیلر ناصل حرکت ایده جکربی حتی
ناصل ییوب ایجه جکربی، نیه طایفه جقربی مطلقاً بعض قوانین و نظا
مات موضوعیه کوره اوکره نیرلر و خود بخود ایسته دگری کبی حرکت
ایده مزلر مش؛ فقط بونا سبب، اودور انسانلرینک بهم حال ظلم و استبداده
ویا خود ذلته فطرتاً بزدن زیاده میال اولمالریمیدر؟ خیر .. بوادعا مطلقاً
دوغری ده کلدور. ایشته حکما و سیوسیولوغلر بوسؤالک ضمنده، بونقطه ده
بر مهم حقیقت کشف ایتشلردور. باقکر اونده در ..

قون اجتماعیه بالاتفاق اثبات ایدیورکه انسانلر، زمانزده اولدوغی کبی
بویوک بویوک ملتلر تشکیلنه موفق اولمازدن اول کوچوچک کوچوچک
احزاب ودها صوکرا آزچوق غلبه لق قوملر تشکیل ایده ییشلر. اسکی
زمانلرده حیات اجتماعیه نک اک مهم مشغله سی حتی محور جریانی بوکونکی
کبی تجارت دکل بلاچقه جیلک، یغما کرک ایش؛ ذاتاً ساکن بر حیات
ساعیانیه مساعد اولاییه جک درجه ده صناعت ایلریله مامش اولدوغندن
اکثر احزاب صغیره واقوام متجاوره بدویت حالنده یاشار و دائماً یکدیگرینه
هجوم ایدرک حیوانلرینی، داوارلرینی، حتی چولوغی چوجوغی،
قاریسینی قیزی یغما ایدرک قاچارلر و بوضوئله بر برینی متضرر ایدرک
کینیرلر مش.. اووقت حکمت حیاتک اک بیوک پرنسپیی (مصائب قوم
عند قوم فوائده) دستورینک مدلولی ایش، دنیله بیلیر. صوکرا، صوکرا

بوکوچوک حزبار، قوملر قانله دميرله چامورله يوغوروله يوغوروله بويوک
 ملتلى وجوده کتير مشلر. فقط اوتەدن برى انسانلرک بالتجربه اوکرمەنديکى
 بر حقيقت واردرکه اوده بر جاعتک خارجدن دشنى چوق اولوب ده حيات
 اجتماعيه اندیشه سى هر مشغله سنه غالب کله جک درجه يي بولورسه اوجاعتک دو
 کوشمکه چارشغفه آليشغدن و دأماً محتمل اولان محاربه قضالرينه حاضر و آماده
 بولونمقدن بويوک برايشى اولاماز. بونک ايچين ده بر رئيسک يد تخمکنده
 بولنان بر اداره مرکزيه، برنجى درجه ده شرط موفقيتدر. اويله، جاعتک
 هر فردى ايستديکى زمان ايستديکى رده بولونور و ايستديکى وجهله حرکت
 ايدەر، خلاصه تشبثات شخصيه سنده بلاقيد و شرط حر بولونورسه او وقت
 جمعيت يک وجود اولارق حرکت ايدە من، و محاربه ده اداره سى پک کوچ
 اولاجقندن مقلوب و مضمحل اولور؛ حتى افرادى قابليات طبيعیه جه نسبتاً
 بالاتر اولقله برابر بويله بر اداره مرکزيه تابع اولمايان بر جماعت تماميله
 بر آمر جبارک امرينه اسيرانه مطاوعتله حرکت ايدن افراددن مرکب بر ديگر
 جماعتله تصادم ايتديکى تقديرده مطلقاً ايکنجيسنک اوتەکنه غلبه چالمسى
 ملحوظ و کيفيتک حقيقتى ايسه امثال عديده سيله تاريخده مشهوددر. حالا
 بوکون بيله اک مدنى بر مملکتده اغتشاشات داخليله تهاکملرى و يا خود
 محاربات خارجيه وقوى بر دشمن تجاوزى اندیشه سى تحقق ايدنجه اداره
 مرکزيه نك لزوم تأسى اک مشروع الک قطعى بر شرط اولقى اوزره کندينى
 کوستر. [۱] ديمک اولوبورکه بوتون بواحواله سبب اخلاقى بر مسئله نك
 ماهيتنى تدقيقه منجر اولوبور بر ملتک خارجله مناسبانى داعى تهاکمه و موجب
 [۱] سپنسر، هدالت نام اثرنده بوکيفيتى حقيقه ايضاح ايتشدور. جمعيت انحلال
 نهکله سنه معروض اولديمى، اداره مرکزيه و اونک لازم غير مفارق اولان تحديد
 وقصر حریت همه حال ضرورى در ولازمدر؛ افراد جماعت بويله بر تهاکمه قارشى
 ايستدکلى کي حرکت ايدر لرسه جاعتک انحلالنى تسهيل ايتش اولور لر دييور.

اندیشه اولدوغی مدیحه اوملت افرادی يك وجود اولارق اعتضاد ايتك
ودشمنه مقاومت ایچین برنجی درجده الزم اولان براداره مرکزیه نك
هر امرینه اطاعت ايتك وبویله برحیات اجتماعیك شروط اصلیه سنه
مقتضیاتنه تبعاً یا شایه رق هر ایستدیکی یا پامامق مجبوریته حریت شخصیه سی
دأره سنی قاصحق ، کوچولتک خصوصنده مضطر بولونویور بوده برنوع
« دیسیبلین » یعنی بر تربیه اجتماعیه شکلنی آلی ویره رك افراد جماعتی چكوب
چوریور و اجرای تحکم ونفوذ به شایور .

یوقاروده ذکر ایتدیگمز تهلمکی احوالك و حیات اجتماعی بی رخنه دار
ایده جك بعض شروطك تحققی چینه بوا دارة مرکزیه عموم ملتی
قورتارمق ایچین بر لازمه موفقیتدر و باقیلسه تکمیل جماعتك بوتهلکه دن
خلاص اولماسی ایچین افراددن ایسته نیلن برنوع شخصی فداکارلقدرد .
مناسبات خارجیه نك احساس ایتدیکی تهلمکلر بویله براداره بی داعی
ومستازم اولدوغی کبی اغتشاشات داخلیه دخی عین صورتده وعین سببه
بناءً افرادك حریت شخصیه سنی آزالدارق حکومتك نفوذ آمرانه سنی
تزیید واداره مرکزیه بی تحکیم ایدرد . ایسته شواحوالی اوزون اوزادی به
تاریخده کی امثالیه وملل مختلفه نك مقدرات حیاتییه سنده متجلی اولان
انقلابات و اوانقلاباتك حریت شخصیه به اجرا ایتدیکی تأثیراتی تبع ایدردك
بالخاصه انکیز حکمسی آکلامش لره بر جماعتك شکل حکومتی افرادك
نائل اوله جقلری حریت ایله اوقادار علاقه دار دکل ؛ اصل برملتک
اخلاقاً موازنه حیاتییه سنه تأثیر ایدن عواملك اك بویوکی حال حربدر .
جمعیته انتساجنی ، تشکیلات داخلیه سنی ، مناسبات ومعاملاتی روجه
مخصوص اوزره تنظیم وتریب ایدن وبرشکلدن دیگر بر شکل مخصوصه
افراغ ایلین ینه حال حربدر . اونك ایچین بر ملت موقع جغرافیسی ،

مناسبت تاريخيه سی، صهریت عرقیه سی، مجاورت قومیه سی، منافع سیاسیه سی
اقتصادیه سی حال حرب اوزره امرار حیات ایدیورمی .۰۰ اوملتده عادی
معناسیله مدنیت نه قادار ایلرله مش اولورسه اولسون، مطلقاً افرادک
حریت شخصیه لری دائره سی طارالمشدر. چونکه حرب دائمی نتیجه
پذیر موقفیت اولق ایچین مطلق خصوصی بر تربیه عسکریه یه، اوده
هم حال مرکزی بر اداره یه احتیاج کوستیر. مرکزی بر اداره ده ایسه
افرادامت هراستدیکنی یاباماز. یعنی حقیقی معناسیله حر دکلدور. ایشته انکلیز
حکما سنک کشف ایتدیکی حقیقت نسبییه بودر. اونک ایچوندرکه، «سیر هازی
مهن» اقوام و ملک حیات اجتماعیه سنی ایکیه آیرمش بریسنه (أندوستریالیزم
Industrialisme) دیگرینه (میلیتاریزم Militarisme) دیمش ایدی.
أندوستریالیزم حالنده بولونان بر جاعتک عقد حیاتی تجارتدر. مدینتی ده صناعة
اوزرینه مؤسس در. تجارت، صنعت ازاده لکی، سر بستکی مستلزمدر.
باشقه درلو ممکن اوله ماز. اوله بر جمعیت افرادی سائر وطنداش لرینک
و همجنس لرینک منافعه ایراث خلل ایتمه مک شرطیله هر ایستدک لرینی
یابایلیرلر. افراداً کیف و آرزو لری وجهله بر ایشه تشبث ایده بیلدک لری
کبی اجتماعاً ده عینی وجهله حر کتده حر درلر. قومپانیالر، جمعیتلر، شرکتلر
وجوده کتیره بیلیرلر. حکومت بولره قاریشاماز. واقعا حین اقتصاده
مداخله ایده بیلیر، فقط مداخله سی، ایشه بالفعل قاریشماقدن زیاده طرفین
عاقبدندن برینک تجاوزینی منع ایچیندر. وبعض قوانین موضوعه اصدار
ایده رک بومناسباتی تنظیم قانقیشیرسه بیله معاملاتی تحدید ایتمکدن زیاده افرادک
ساحه فعالیتی تعیین و تأمین خدمت ایتک ایچیندر. خلاصه حکومتک مداخله سی
بر مداخله مفیده در. میلیتاریزم حالنده یشایان جماعتده طرز معامله، حیات
اجتماعیه نک صورتی اوته کینک تماماً ضدیدر. بوراده افراد علی مراتبهم

بر سلسلهٔ تشریفاتیه اوزره مرتب اولوب کوچکن بیوکه کور کورینه اطاعت ، برنجی درجه ده مهم عد اولونان لازمهٔ اخلاقیه در .

بوتون بوملاحظاتدن آکلاشیلورکه جمعیتک و جمعیت نامنه حکومتک افراد اوزرینه درجهٔ تحکمی و حرکات شخصییه قونترول آلتنه آلتی خصوصنده نفوذی ایچین قطعی برحد معین یوق .. جمعیت کرک داخلهٔ اعتشاشانه طوتولوب ده برآناشی تهلیکهنه معروض اولدوغی زمان کرکه خارجادشن تجاوزی تهلیکهنه قارشوسنده انحلال اندیشه لری و یا خود برهزیمت کلیه ایله دشمن غالبک قهرآیداسارتنه کچمک قورقورلی بلیدیمی ، ضروری اوله رق جماعت کندی هویتی ، کندی برلکنی و تمامیتنی محافظه ایده بیلیمک ایچین مرکزیت اداره یه مجبور اولویور و افرادک حریت شخصییه لری چیکنه یور . ایشته بویله ، احوال و ظروفه کوره ساحه سی کوچولوب بویون و دائرهٔ شمولی و فعالیت دارالوب کینشله ین حریت شخصییه یی بالطبع هر یرده هر مملکتده عینی درجه ده کوره جگمزی امیداتمه ملی یز . مادامکه ایجاباته تابعدر ، و مادامکه ایجابات ، عوامل مؤثرهٔ خارجیه و داخلیه کوره تعین وتکون ایدره ؛ حریت شخصییه نکه ده هر مملکتده حیات اجتماعیه و سیاسیه مقتضیاتنه کوره آره صیرا آزالوب چوغاله حنی طبعیدر .

شمعی بومسئلهٔ مهمه یی حقیقه تتبع ایدن معاصرین حکمدان کیلیوم دو هو مبولد ، هر برت سپنسر ، واستونهٔ رت میل کبی مشاهیر واردر . بن بوراده « میل » دن باشلا یا حقم و [] « حریته دائر » عنوانیه یازمش اولدوغی رسالهٔ معتبره یی خلاصهٔ نقل ایدره ک تنقیدات و ایضاحات ایلده توشیح ایده جکم . بو کوچوک کتاب او قدر بویوک بر قیمت مغنویه یی حائر درکه بالجله ممالک مدنییه متفکرینه حریت بحثده رهبر اولمش و هیچ بروقت

اهميتی ضایع ایتہ یوب بالعکس آرتیر مشدر. تقریباً اوچیوز یکرمی صحیفہ دن
عبارت اولان بو رسالہ ده فیلسوف شہر حریتک معنای حقیقیسنی
وذرلو درلو صورتلرینی ، صفحات تاریخیسنی اجتماعی اساسلرینی غایت
درین ونافذ بر نظرله تتبع ایدیور بو نکچون ده کتابی بش بابه تقسیم ایدہ رک
مسئلہ بی تحلیللاً ملاحظہ ایلور . بشنجی بابده ده او احکامک تطبیقاتی
کوستریور .

حکومت مرکزیہ ہر شئہ قاریشیر ؛ ہر شئی بر قانون عرفی ایلہ
تقیید ایدہ ، بر قاعدہ یہ ربط ایدہ ؛ حتی افرادک حیات خصوصہ سنہ
یہ جکنہ ؛ ایچہ جکنہ ، یا توب قالمقانی زمانلرہ قادار تنظیم ایدہ قاریشیر ؛
ادارہ مرکزیہ ، تجارت معاملات بیلہ قونترول آلتہ آلیر ، وزمان
تعیین ایدہ . فلان وفلان زمانلرہ اشیا کچیر تمز ؛ آدم کچیر تمز ؛ خلاصہ
بو حالده بوتون جماعت ، حرکتہ مہیا براردو صورتندہ یاشار وعرض
ایتدیکم کی خارجی تہلکہ لر ملتک حیاتی ازالہ ایدہ جک درجہ ده
اندیشہ بی موجب اولورسہ ویاخود اغتشاشات داخلہ انارشی بی منجر
اولہ جق درجہ بی بولورسہ حکومتک ظہیرلری بولوندیغی تقدیرده ، ادارہ
مرکزیہ بودرہ جہلرہ قادار واریاییر ؛ و وارماسندہ ده او آن ایچون
ملتی اغلاقدن قورتارمق خصوصندہ بر خیر وارد ، دینلر میاسندہ اک
بویوک اک حریتپرور حکمای ذکر ایدہ بیلیرز .

برنجی باب حریتک تعریفی حقتندہ مدخلدر . بورارہ فیلسوف اولہ
تبع ایتک ایستہ دیکی موضوعک « Libre arbitre » مسئلہ سی اولمادیغی
یعنی اسقولاستیق دورندن قالمہ اولان بو مسئلہ دن اوندن بحث ایتدیکی
اخطار ایلہ سوزہ باشلایور بوندہ ده اصابت ایدہ یور .
چونکہ برنجیسی پسیقولوژی مسئلہ سیدر ، ایکنجیسی حقوق

مسئله سیدر و برنجی مسئله‌ی زمانز کرک فیزبولوژی کرک پسقولوجی به استناداً قطعاً حل ایش و فی ایل حکم ایشدر. بویکی مسئله‌ی پک چوق کیشیلر عینی شی ظن ایدرک هرج و مرج ایشلر و بیهوده مناقشه سبیت ویرمشاردی. مثلاً پسقولوجی نقطه نظرندن مسئله‌ی تاقی ایدوبده انسان هیچ برحرکننده حر دکدر دیه حکم ایدن بعض فیلسوفلره قارشی (و یقتور قوزن = Victor Cousin و اونک شا کردی «زول سیون = Jules Simonn» و «پول ژانه Paul Janet» کی حکما شدته اعتراض ایشلر و حریت انکار اولوندینی تقدیرده مدنیت انسانیه تملندن یقیلر و اوزمان حقوق بشریه نزمیه واریر؟ دیه اعتراض ایشلر ایدی. بیلک بدایت امرده بوسوء تفهیماتی برطرف ایدرک صورتده براخطارده بولونماسی حقیقه پک دور اندیش اولماسی اثبات ایدر.

اوت اونک تتبع ایتک ایستدیک حریت پسقولوجی دأرهمنده موضوع بحث اولان «اختیار» دکدر. برجامتک افرادی اوزرینه اجرا ایدر بیلر جکی نفوذ مشروعتک طبیعت و حدودینی تتبع ایتک ایستور.

میلک ادعاسیجه «بومسئله اوزمانه قدر اولسون قطعاً حدود عمومیه سی دأرهمنده موضوع مناقشه ایدلمه مشدر. حال بوکه موجودیت خفیه سیله عصریمزک مناقشات و معارضات سیاسی سه شدتله تأثیر ایتدیک شهبه دن وارسته در. احتمال که عصرمزن بونی استقبالك مسئله حیاتیه سی کی تلقی ایدر جکدر. مع مافیه بومسئله یکی دکل بالعکس پک اسکدر. حتی الکوازا ق ادوار ماضیه دن بری انسانیتی ایکی به تقسیم ایشدر. فقط زمانز ملل متمدنه سنک ارتق داخل اولدقلری دور ترقیده یکی یکی صورتلر اوزره ایکیده برده تجلی ایدوب وارلغی کوستریور. شمعی به قدر بلکه حکما و حقوق شناسلر آراسنده موجب قیل و قال اولش ایدی. فقط بوکون آرتق

بشقه بر نقطه نظر دن تلقی ایدوب دریندن درینه و قطعی بر صورتده ماهیت و حقیقتی تدقیق و تحقیق اولونمالیدر . « بوشایان دقت سوزلری متعاقب » میل « حریت ایله حکومتک نفوذی آراسنده دوام ایدن مصارعیدن مجادلهدن بحث ایدیور و بو حال و کیفیت اسکی یونان ، روما و انکلیز ملتک ادوار متعاقبه تاریخیه سنده کوره رک مونس بولویور ، یعنی حالا احوالک عینی صورته ، ایکی قوت اراسنده مجادله شکلنده دوران ایتکده بولونوغنی و بویکیقت بوتون اوادوار تاریخیه نک صفت بارزه سی اولدوغنی ادعا ایدیور . لکن هر حالده حدود و شروط عمومیه سی اعتبار ایله حریت غوغاسی بوکون ده عینی شیدن عبارت ايسده هر حالده صور خصوصیه تاریخیه سی اعتبار ایله زمانزه قیاساً ادوار قدیمه نک حریتی اوافق تفک فرقلر عرض ایدیور . اوللری بو حریت غوغاسی حکومت ایله تبعه سی و یا خود بعض صنف تبعه سی آراسنده وقوعه کلیدی . او وقتلر حریت دیمک امور بولتیقیه بی مملکتده اللرینه آلوب ده اداره ایدنلرک استبداد جبارانه سنه قارشى مظهر حمایت اولمق دیمک ایدی . قدیم یونانستانک حقیه ده موقرات باشایان بعض شهرلری استئنا ایدیلیرسه ، سائر حکومتلر زیر اداره لرنده بولونان قومک بالضروره دشمنی کبی بر وضعیتده بولونیورلر ظن اولونوردی . اوللری علی العموم اجرای حکومت ایدن یابرتک آدمی ؛ یابرقیله ایدی ؛ یا خود بر صنف اعیان ایدی . نفوذ حکومت دخی ، حق استیلا یا خود حکومتک اولادیت اوزره تعاقیدن نشئت ایدردی . هر حالده رضای تبعه نک بونده ذره قدر دخلی یوقدر .

بویله بر حکومتک اجراءات جبارانه سنه قارشى خلق نه قادر احتیاطکار داورانه سیله احتمالک نفوذ و غالبیتی رد وانکاره جسارتیاب اوله مازدی ، حتی بلکه ده ایسته مزدی . چونکه او وقت حکومتی اداره ایدنلرک

قدرتی لابد و ضروری عدایدر لر ومع مافیه صوك درجه ده تهلكه لی بیلر لر دی .
 او نفوذ حكومتی او یله بر سلاخه تشبیه ایدر لر دی كه صاحب لری او نی خارجی
 دشمن لره قارشى قوللاند قلى كې كندى تبغ لری علینده ده استعمال
 ایده بیلر لر . ایشه بویه جماعتك الكضعيف اعضاسنك نامعدود آق بابالر
 طرفدن طعمه تجاوز اولماسنى منع و بوییر تیجی حیوانلری ضبط ایچین
 اونلرك جمله سندن ده قوتلى بر قارتالك وجودینى جمعیت ایچین الزم
 كورور لر دی ؟ فقط بوقارتال سوروسنك الك مسكینی بيله انسانلری بیر توب
 یمكه نه درجه متایل ایسه اونلرك حكمداری ده بو خصوصده اونلردن
 كیری قالمایه جفدن اونك غاغانه و طیر ناقلرینه قارشى دائماً مدافعه وضعیتنده
 بولونمالری لازم كلیر دی .

ایشته اونك ایچین دركه وطنپرورلرك اوتهدن بری مقصدی رأس اداره ده
 بولنانلرك جماعت اوزرینه اجرا ایده جكلری حكم و نفوذ حدود تعیین ایتك
 واوندن ایلرینه مساعدنه ایلهمك ایدی . ایشه بوحر كنه حریت دیر لر دی .
 بومقصد نائل اولق ایچین ایكى صورتده تشبث ایدر لر دی . اول :
 حریت و یا حقوق سیاسیه نسیمه ایتدكلری وجهله قانونه قارشى بعض معافیتلر
 استحصال ایدر لر و او نی حكومت آدملرینه تصدیق ایتدیر لر لر دی و افكار
 عمومیه نك اعتقادینه كوره ، حكومت خا نث اولماد قیجه او حقوقی یا عمل
 ایده مز دی ؟ حتی اهانك بر قسیمی طرفدن محقق بر مقاومت كورمك
 نهلكه سه و یا خود بر اختلال عمومی به معروض قالیر دی .

عمومیتی اعتبار یله صوك زمانلرده بر بشقه چاره دخی تصور اولونمش ایدی .
 اوده جماعتك و یا خود هر هانكى بر صنف ملتك منافعی مدافعه ایده بیلك
 ایچین تعیین اولونان و كیللرك بر طاقم قواعد مشروطیت ايله الك مهم اجرا
 ات حكومتدن بعضلرینی اداره ایچین زمام حكومتی قاصحق یولی ایدی كه

مهام امور دولت ایچین بوبر شریطه لازمه حیثیتی اکتسا ایدردی. اوروبانک اکثر قضااتنده حکومت بر تقیداتک برنجی صورتی ایستر ایسته من قبوله و او قواعد اطاعته مجبور اولمش ایدی. یعنی بعض احوالده اهالی بی قانون نظرنده معاف طانیردی .

ایکنجی شق ایچین کیفیت بویه اولمادی. یعنی مشروطیت احکامنه بنا ایدیلان بعض قواعد و شروط مانعه ایله حکومتک اجراآت مهمه سینه قاریشقی و اداره نک دیزکنلرینی قاصوب اقلیت حاکمه نک نفوذ خود سرانه سینه ، طور! دیمک خصوصنده اوقادار موفقیت کوروله مدی ؟ فقط بوعقصد نائل اولمق ، حتی اولدوغی درجه ایله قناعت ایتوب بوتون بوتون نائل اولمق ، پرستشکاران حریتک هریرده باشلیجه مطلوبی اولدی . انسانیت ردشمنه دیگر بردشمنی مسلط ایتک ایله و یا خود بر افندی طرفندن اداره اولونمقله برابر اونک استبدادینه قارشی آزچوق برضمان قوی آراقله قناعت ایتدیکی مدتیجه احرار امتک آمالی بوسوبه بی آشماش ایدی ؟ مع مافیه مصالح بشرک جریانی اوילה بر زمانه پیوسته اولدی که انسانلر تابع اولدوقلری حکومتلرک کندی منفعتلرینه مغایر بر قدرت مستقله اولماسی دعواسنی بر لازمه طبیعت کی تلقی ایتمکن فارغ اولدیلر ؛ و بناءً علیه ایسته مدیلرکه کندیلرینی اداره ایدن اقلیت حاکمه اوילה مستقل بر قدرتک تمثال مشخصی اولسون !... حکام قومک کندی مبعوثلری اولماسی و کیفیرینه کوره عزل و نصب ایدیله بیسلملری خلقه پک دهها زیاده خوش کوروندی . او زمان ظن اولونمش ایدی که قرای حاکمه ، ملتک ضررینی موجب اوله حق صورتده نفوذ حکومت سوء استعمال اتمز ؛ و انسانیت آجاق بوصورت اداره یعنی حکومت مبعوثیه توسل ایله بوخصوصده امنیت تامه و قناعت کامله حاصل ایده بیلیر .

ملکیتی حسن اداره ایچین موقت مبعوثلر تعیین ایتمک خصوصنده حسن اولونان بویکی احتیاج فرقه ملیه نك - هر زده بویله برفرقة تشکل ایتیش ایسه - اجرا آتنده باشلیجه هدف اولدی . اوزمان اسکی تقیدات غیرتپرورانه ترك واهمال ایدیلهرک بویکی حزب حاکم قدرتی تحدیده چالیشغه باشلانلدی . بوجادلہ حریتده قدرت حاکمینی ، تبعه محکومه افرادی میاننده اجرا ایدیلان انتخابات دوریه دن استخراج واستنباط ایتمک ، باشلیجه مقصد اولدوغندن ملتک برقسنه تودیع اولونان اوقدرت حاکمینی تحدید ایتمک فکرینه بعض کیسه لر لزومندن فضله اهمیت ویرلش ظن ایتدیلر . یعنی مادامکه حاکمیت امتی ملت افرادی آراسندن علی الدور انتخاب وتشکیل اولونان برحزب قلیله ، ینه اوملت تودیع ایدیور؛ اوحالده اوحزب قلیلک ، اواقایت حاکمه نك ، اوملت وکیللرینک ید کفایتنه ینه عموم افرادملت طرفندن تودیع اولونان اوقدرت حاکمینی مستقل ومطلق بر اقالیدر؛ تحدید ایتمه ملیدر؛ ظن اولونوردی . واحتماله کوره بوفکرک منشأی، علی العاده ملتک منافعه مغایر ومعارض منفعتاره باغلی عداولونان اقلیت حاکمه یه قارشى قویق املی ایدی . آرتیق شیدی خلق ایستوردی که ملتی اداره ایدنلر اوندن آیری غیرى برشی اولماسون؛ اونک تماميله عینی اولسون؛ یکوجود اولسون . اونلرک منفعتی و ارادتی عیناً ملتک منفعتی و ارادتی اولسون . مادامکه فکر ومقصود بوایدی ، اوحالده ملتی کندی ارادتنه قارشى محافظه ایتمه لزوم وارمی ایدی ؟ .. البته ملت کندی کندینه اجرای ظلم واستبداد ایده مزدی . بوخصوصده قورقوله حق هیچ بر شی یوقدر طن اولونوردی . مادامکه سرادارده بولونان انسانلرملته قارشى بالفعل مسؤل ایدیلر، درحال اونلرک عزل ونصبی ملتک التده اوله جقدی . یوکا اویله بر قدرت حاکمه تودیع ایتمکده هیچ بر اندیشه اولامازدی .

چونکہ او نفوذ حاکمیتی نه طرزده ، نه يولده استعمال ايده بيله چکنی
او اقلیت حاکمه يه بيلديرن ينه ملت اولاجقدی .

اوحالده اوحزب قلیک قدرتی ملت حاکمه نك قدرت ذاتیه سندن
عبارت ایدی . شو قدر وارکه اداره سی قولای اوله بيله چك صورتده
اوقدرت برقاچ کیشینك النده تکائف ایتش ایدی . بو طرز تفکر ده
دوغروسی بودرلو حس ایدیش اوروپانك صوك بطن احرار نجه علی العموم
مقبول ایدی . ينه انکله ره مستثنا اولدوغی حالده اوروپا قطعه سنده نافذ
اولان فکر و نظر بودر . وجودی ربوزندن قالدیريله چق صور حکومت
مستثنا طو تولدوغی حالده بویه بر حکومت ملیه نك ده اجرا آتیه بعض حدود
تعین ایتك لزومی قبول ایدیه نلر اوروپا قطعه سندن متفکرین سیاسیه سی
میاننده پارلاق استثنا آت کی نظر دقتمزه چاریورلر . « میل » دیمك
ایستیورکه (علی العموم طرز حکومت اداره ملیه ومبعوئه صورتنده اولدیمی
اوروپاده اکثر متفکرین اونك نفوذنی تحدیده لزوم کورمیورلر . حال بوکه
انکلیزر نظر نده بو خطا دره . بویه بر حکومت ملیه یی ده قوتورل آتیه المق
لزومی ادعا یلدردها حق لیدرلر و منورالافکار بعض نوادر دن معدود درلر .
بویه بر حس بزم انکله ره ده شو صیراده اجرای حکم ایدیه بیلیدی فقط
اوحسه بر مدت قوت ویرن احوال وظروف اوزماندن بری دکیشمش
اولماسه ایدی .) . بوراده فیلسوف مجادله حریتك ایکی قوت اراسنده
چکیشه چکیشه نه شکله کبردیکنی ادوار تاریخیه سیله کوسترمکله برابر
اوروپا قطعه سندن علی العموم ماهیت و حقیقت حریتی تصورد . انکله ره دن
دون قالدیقنی ده ایما ایدیور و اونو ده انکله ره نك حیات اجتماعیه سنه خاص
بعض احوال و شروط سیاسیه ومدنییه عطف ایدیور . ایشته بومسئله ده
انکلیز حکما سندن فکر و نظر اعتبار یله اوروپا حکما سنه قطعاً تفوقك سبی

بوقطعه مند مجددرکه اونی ایلرده ایضاح ایده جکزه، ینه «میل» سوزینه دوام ایله شویله سویلیور:

[فقط نظریات سیاسیه و فلسفیه ده اولدوغی کی اونلره تابع اولان انسانلردهده موققیات فعلیه بر چوق قصورلر وضعلر میدانلر قورکه موقیتسزلك اونلری نظر مشاهدندن اخفا ایده بیایردی.] یعنی میل دیمك ایستیورکه بر چوق نظریات سیاسیه و فلسفیه واردرکه انسان اونك قطعاً حقیقته نك نظرده قانع اولور. لکن اونظریاتی موقع تطبیقه قویه حق صورته انسانلر موققیات فعلیه نائل اولورلرسه او وقت محض حقیقت طن ایستیکلری اونظریاتك نیجه نیجه قصورلر خطالر ایله معلول بولوندوغی و هر وجهله قابل تطبیق اولمادیقنی بالذات آکلارلر. ایشته — ملتلر کندی کندیلرینه حاکم اولونجه بوققوز حاکمیت تحدیده لزوم بوقدر — دعواسی عادتاً بر متعارفه دره جه سنده تلیق ایدیلر بر دستور حکمت صایلیردی. لکن اووقتلر حاکمیت امت شرطلری اوزرینه انسانلر بر حکومت کورمه مشلردی، اونی آنحق پك اسکی بر ماضینك ادوار تاریخیه سنده شویله بر اووقتلر و حزنی کلی بر فکر ایدندکدن صوکر و وجودینی تحیل ایدرک طاتلی خولیسالره وقت کچریرلردی. فرانسه اختلال کیری دیه تاریخده معروف اولان ضلالت و جنت موقته بر اقلیت غاصبه نك اثری ایدی و هر حالده مؤسسات ملیه نك تأثیر دائمیسنه معطوف بر محصله دکلدی. بالعکس حکومت شخصیه نك واکا ظهیر اولان اعیانك استبدادینه قارشى بردنبره باطلاق ویرمش بر حرکت اختلاجیه ایدی. اونك ایچین فرانسه بی و حتی بوتون اوروبائی موقه شدتله صارصدینی حالده آنفا عرض ایستیکمز نظریهیه قطعاً ایراث ضعف ایتمدی. یعنی فرانسه ده ملت نامنه اداره حکومتی اله آلان بالذیری چیپلاقلرک اک خالص وطن پرورلری اک بویوک آدملری بر وسیله ایله

سلمه السلام محکمه مليه به دعوت ايده رڪ اعدامه محكوم ايده ڪلڊڪاري وڻو
 صورتبه علي القريب ايڪي يوز قرق بيڪ ڪشي ڪسڊڪاري حالده بوهر ڪسه
 بر مثال عبرت بخش اولاجق ايڪن يعني ملت نامنه اداره يي اله آلانرڪ دخی
 منتي قيروب ڪچير دڪاري پڪ فجج بر صورتبه رأي العين مشهود ايڪن حالا
 ملت و ڪيلاري ملتڪ عيني ظن ايڊوب نفوذ حاڪميتاري و صلاحيت ذاتيه لاري
 تحديد ايتڪ لزومنده لافيد داوارامق نه عجيب غفلتدره ايشته « ميل » بو
 دقيقه يي هر ڪسڪ نظر تاملنه عرض ايڊيور و اڪلترده بويله بر غفلت
 حڪم فرما اولاميه جفتي و او غفلته وجود وير بيله جڪ احوال و ظروف
 اجتماعيه نڪ چوقدن دڪيشش اولدوغني اڪلاتق ايسٽيور .

[بر زمان ڪلدي ڪه جمهوريت مليه بر يوزينڪ بر قسم ڪليسي اشغال
 ايده جڪ صورتبه تاسيس و تحڪم ايتدي . ايشته او وقت ملت نظرنده
 مسؤل عد اولونان حڪومت مبعوثه هر امر عظيم قارشو ، توجيه اولونان
 مطالعات و تنقيدهات هدف اولدي . او وقت لڊي التحقيق اڪلاش بيلدي ڪه
 (— ڪندي ڪندينه اجرائي حڪومت ايتڪ — وملتارڪ ڪندي اوزرينه
 اجرائي حاڪميت ايتلري) ڪي جملهرڪ نفس الامري حقيقت حالي افاده
 ايتيور . چونكه حڪومت نامنه اجرائي نفوذ ايڊن قسم ملت ، او نفوذ
 تحمل ايڊن خلق دڪلدر وهر ڪسڪ اغزند ، دولاشان حڪومت ذاتيه
 Le Gouvernement de soi-même, Self-gouvernement
 دعواسي هر ڪسڪ منفرداً اجرائي حڪومت ايتسي دڪل ، فقط هر فردڪ
 آري آري جهانت مليه طرفدن اداره اولونماسي اونڪ تحت نفوذ
 واستبدادنده بولونماسيدر . فضله اوله رق ارادت ملت تميرينڪ معنای حقيقي
 و مليسي ، ملتڪ اڪ فمال اڪ غلبه لقي اولان فرقه سنڪ وياخود ڪندي
 اريله بر فرقه نڪ وڪلي عد ايتدير ڪه موفق اولان حزب قليلڪ ارادت

ذاتیہ سیدر ؛ بناءً علیہ ملت دیدیکمز کتلهنک بر قسمی دیگر بر قسمی
ازمک ایستیه بیلیر . هر سوء استعماله قارشی احتیاط لازم اولدینی کجا
بورادهده تقیدات پک فائده لیدر .]

دقیقه شناس فیلسوفک شوسوزلری پک مهمدر ؛ حاکمیت امت تعبیری
شیمدیکی حالده ممکن اولدوغی قدر بر صورت حکومتیه پیوسته اولمش که او
طرز اداره چوق متفکرینی آلداتیور . بر ملت مجلسی ملتک وکیلی
وحاکمیت ملیه نک تمثالی اولقله برابر پنه اوقلیت حاکمینی تشکیل ایدن
اوقدرت حکومتی انه آلان کیسه لر ، هیئت مبعوثیه یی مجلسه کوندرن اهای
دکدر . مبعوثلرک ارادتیه ملتک ارزوی حقیقیسی بر اولمایه بیلیر . نته کم
اکثریا اویله درده !

اوحالده ملت مجلسی کرک اجرات کرک حرکات وتصوراتنده کلیاً
مستقل ولایسل اولورسه ، کندیسنه قدرت حکومتی تودیع ایدرب اورایه
کوندرن ملتی ، ایسترسه ازه بیلیر ، حرکاتی تقید ایده بیلیر ؛ بناءً علیہ
بوتقدیرده استبداد حاکمانه یدواحدده نزع اولونوب اوچ درت یوز کیشیلک
بر جماعت مستقلیه تودیع ایدلش اولور . استبدادک بر کیشی النده
بولونماسی بویله بر جماعت النده بولونماسندن چوق خیرلو واهون اولدوغی
تبعات فلسفیه وتاریخیه ووقوعات اجتماعیه ایله ثابت بر حقیقتدر . ایشته
« میل » بومهمه سیاستی بولازمه حکمتی اکلاتمق ایستیور ، واوروبالیرک
بونی هنور لایقوله اکلایه مدقلرینی سوبلیورکه پک زیاده شایان دقتدر .
زیرا مجلس مبعوثانک حکم وقراری نهایت اکثریت افکاره تابع دکلمی ؛
نکمیل تاریخ سیاست ووقوعات روزمره اثبات ایدیورکه اکثریتک حکمی
دائماً آز چوق بدلاجه بر فکری ناطقدر . بناءً علیہ او اکثریت بیلیرک
بیلیرک بر قرار ویریر ، بر حکم اصدار ایدرکه اوحکم ، حیثیت قانونیه یی

استیصال ایندیکن صوکر ملتک حریت حقیقیه سنی فنا بر صورتده تقید
ایدو رک استبدادک یاواش وقواعد رجعیه تبعیتله تکرار تأسس
وتحکمنه سبب اولاییلیر . ایشته بک محفل اولان بو خطیئاته قارشى دائماً
اویانق داورانق مجبوریتنه میندیرکه انگلیز ملت نجیبیه سی قرال وار یسطوقراسانک
النندن حاکمیت مطلقه یی نزع ایدوبده کندی کیفه کوره بر پارلامنتو
تأسیس ایتمکله قالمایور ، اونندن ده حاکمیت مطلقه یی نزع ایدیور ، ودائماً
اردوسيله وبویوک بر اردو تشکیل ایدن ده موقرات عمله سيله ، تمامی حریت
محتاج اولان عالم تجارتيله وهله بونلرک جمله سنک باشنده ملتک رهبر عاقلی
وحریتک مدافع ونکپان جسوری اولان فیلسوفلری ایله پارلامنتو
هیئتک اک اوفاق حرکاتی تنقید ایچین کوزینی درت آچیور . وچاق
ارقه سی قدر خطا سکدیرمه مکه چالیشیور .

رضا نوریور